

JÄRVA TEATAJA

NR. 95. LAUPÄEVAL. 12. AUGUSTIL 1944. A.

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Tellimishind: kodumaale Rmk. 0.80 ja välismaale Rmk. 1.— koos. Andressi muutmise 20 pn. Kehtivad kuulutuste hinnakirjad: O — nr. 1 ja R — nr. 1. Palde Trükkikoja trükk.

4. AASTAKAIK. ÜRSIKNUMBER 5 PENNI
Toimetuse ja tellituse: Palde, Turg 10, tel. 30. Toimetuse kõnetunnid tööpäevadel kl. 8—12. Tallus avatud 105-päevadel kell 8—17.30, laupäeval kl. 8—13. Peatoimetaja Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht

Kuue päevaga hävitati bolshevike kahe soomuskorpuse koosseis

Täielik tõrjevõit põhja pool Meemelit. Wilkowyski vallutati tagasi. Lätis tõrjuti vaenlase rünnakud koheste vastulöökidega

Führeri peakorterist, 11. aug. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:
Ruumis kagu pool Caeni rünnakut vaenlasele sisemurruruumi ja seali rinde ühtlaseks jätke. Täna õhtu varasest hommikustundist saadik palus vaenlase kaheksa pool Orne'i teostas vaenlasele alle ainult kohaliku tähtsusega rünnakuid, mis jäid 31 tanki hävitamise tulemusteks.

Isikliku ägedalt võideldi sisemurruruumis lõuna pool Vire'i, mille lalendamine vaenlasele meie vasturünnakute järel oleks elu olnud.

Le Mansi ruumis on käimas ägedad võitlused tugevatest lennukustest toetatud, nühid põhja suunas ründava vaenlasega.

St. Nazaire-Lorient' ja Bresti kaitsjad, kes koosnevad kõigi kolme sõjaväelise mehest, tõrjavad taa kõik tankidest toetatud vaenlase rünnakud veriselt tagasi. Üksnes kirde pool Bresti hävitati viimastel päevadel 40 vaenlase tanki. San Malo garnison kaitses ka eile linna põhja-ameeriklaste viimaste rünnakute vastu.

Lahingulendurid ründasid põhja pool Le Mansi vaenlase veomasinate kolonne hea mõjuga.

Rasket võitluskäitumist rünnakute taga Normandia ranniku ees põlmas üks 4000 bnt. kaubalaev, kuna üht teist suurt laeva ja üht hävitajat vigastati raskelt.

Sõjalaevastiku jalgastussõdurid ja mereväe õhutõrje tulistasid okupeeritud lühispiirkondade rannikul alla 11 vaenlase lennukit.

Prantsuse tagalas hävitati võitluses 271 vaenlase terroristi.

Tasumistuli Londonile jätkub. Itaalias ei leidnud eile aht mingit olulisema tähtsusega võitlusegevust.

Idas varisevad Stryj ja Visla vahel bolshevikel oli jälle raskeid inim- ja tankikaotusi

Mitavi ja Pihkva järve vahel jäid vaenlase ägedad rünnakud tulemustetuiks

Führeri peakorterist, 10. augustil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:
Lõuna pool Caeni jätkas vaenlane oma tugevaid rünnakuid ja avaras oma sisemurruruumi lõuna ja kagu suunas. Meie vasturünnakute peatati vaenlase võitlus-õksused. 7.-9. augustini kaotas vaenlane lõuna pool Caeni ja lääne pool Orne'i 278 tanki.

Ka ülejäänud rindel jätkas vaenlane oma tugevaid rünnakuid seniste raskuspunktidena. Tal õnnestus aga ainult lõuna pool Le Pleissis'i ja lõuna pool Vire'i pinda võtta. Rasket võitlused jätkuvad.

Bretagne tõrjuti põhja-ameeriklaste tankidest toetatud rünnakud Lorient' ja Bresti võitlusrumides tagasi, hävitades seejuures arvukaid tanke. St. Malo vaprad kaitsjad on rasket võitluses igast küljest ründava vaenlasega.

Prantsuse ruumis hävitati võitluses 128 terroristi.

Merepiirkonnas lääne pool Bresti vigastati üht vaenlase suurt hävitajat pommitamistest raskelt. Sõjalaevastiku eriliste võitlusvahendite läbi kaotas vaenlane Saine'i lahes tees kuuks täislaaditud järeleolava 2200 bnt. ja ühe hävitaja ning ühe julgesõdurid.

Lõuna pool Jersey saart uputasid julgesõdurid ühest konvoist kaks ameerika kiirpaati, neist ühe rammimiseks lähivõitluses. Londoni kohal püüis raske tasumistuli.

Itaalias alustas vaenlane Andria rannikul tugevate jõududega uuesti oma rünnakuid. Need variseid kaotusrikkalt kokku.

Idas on Sanoki ja Mieleci juures käimas ägedad võitlused sisemurruruumi vaenlase jõududega.

Välismaale põgenenud kaotavad õiguse nende siiajäänud varandusele

Eesti Omavalitsuse juhi poolt on avaldatud viimases Ametlikus Teatajas põgenike vara keelustamise määruse teostamismäärus, milles antakse üksikasjaliselt juhiseid ka. märtsikuu avaldatud määruse rakendamise kohta.

Teostamismääruse kohaselt loetakse välismaale siirdunuks isik, kes on asunud vastava loata väljapoole Saksa riigi ja okupeeritud maa-alade piires.

Loakorras välismaale sõitmise juhul on loa andmisele pööratakse asutuseks talu või kaitse mahajätmise korral vastav linna- või vallavalitsus, tõsiskohalt lahkumisel aga asutus, kes on pöördub lubama vastava töövahetuskorraldajale.

Põgenike vara keelustamiseks koguvad välismaale põgenenute kohta andmeid politseiasutused ja esitavad need Eesti Politseivalitsuse kaudu sisidirektorile otsustamiseks.

Juhtumitel kui põgenemise kohta on andmed eelnevalt, annab sisidirektor korralduse põgeniku vara keelustamiseks. Raskemal juhul võib järgneda ka põgeniku pärimisõiguse ära võtmine.

Põgenike vara keelustamisest ja põgeniku pärimisõiguse ära võtmisest kuulatakse igakordselt Ametlikus Teatajas.

Keelustamisega.

shevikkude arvukad rünnakud viimaste võitluste järele veriselt kokku. Lõunde pool Baranovi jätkasid meie väed oma rünnakuid ja vallutasid ühe kõrgendiku. Vaenlase vasturünnakud jäid tagajärjeta.

Võitlus- ja lahingulennukitekaused ründasid nõukogude järelevalikust ja kateid Visla ületamiseks hea eduga.

Warsavi ja Augustovi vahel alustasid bolshevikkud hulga päevi kestnud võitluspauusi järele uuesti tugevate jõududega oma rünnakuid. Ida pool Warsavist purustati kõik rünnakud. Lõunde pool Bialystoki suutis vaenlane silse mureda mõle positsioonidesse. Ta peatati vastulöökidega.

Edela pool Kaunast vallutati Wilkowyski vasturünnakuga tagasi. Mõlemal viimasel päeval kaotas vaenlane siin 69 tanki ja rünnakuhurit ning 61 kahurit.

Põhja pool Meemelit ei jatkanud bolshevikkud eelmistel päevadel kantud kõrgete kaotuste järel enam oma rünnakuid. Kuuepäevases Raseinai lahingus saavutasid meie väed sellega täieliku tõrjevõidu. Nõukogudel oli raskeid veriseid kaotusi ja nad kaotasid ajavahemikus 4.—9. augustini kahe soomuskorpuse koosseisu.

Läti rindel ründasid bolshevikkud arvukate üksustega läti rindel. Nende rünnakute enamik tõrjuti koheste vastulöökidega tagasi.

Ainult edela pool Pihkva järve murdis vaenlane 10 küttidivisi panusega, tankide ja lahingulennukitekaused toetusel sisse meie positsioonidesse. Siin on käimas rasket võitlused.

Vaenlase pommitajad ründasid eile Ploesti piirkond. Saksa, rumeeni ja bulgaaria õhutõrje jõud tulistasid alla 13 vaenlase lennukit.

Õõsel lendasid vaenlase häirelennukid üle Lõuna-Ungari piirkonna. 2 lennukit tulistasid alla.

Vaenlase lahingulennukitekaused tungisid Edela- ja Lääne-Saksamaale. Seejuures ründasid nad ka Lääne-Saksamaale. Seejuures ründasid nad ka Lääne-Saksamaale. Seejuures ründasid nad ka Lääne-Saksamaale.

Lõunde pool Baranovi purustati korduvalt vaenlase rünnakud, palisates bolshevikkud vasturünnakuga tagasi. Rasketes võitluses hävitati siin ajavahemikus 8.-9. augustini 108 vaenlase tanki.

Kagu pool Warkat võidab meie soomusüksuste vasturünnak vaenlase visale vastupanule vaatamata nut pinda.

Lääne pool Narvi ülemjooksu tõrjuti bolshevikkude korduvalt läbimurrurünnakud tagasi või peatati nad.

Wilkowyski juures on käimas meie vägede vasturünnakud.

Põhja pool Meemelit nurjusid Raseinai ruumis nõukogude uued läbimurruraskused kõrgete veriate kaotustega. Hävitati 52 vaenlase tanki.

Lätimaal jäid vaenlase arvukad rünnakud Miit vi ja Pihkva järve vahel tulemusteta. Lahingulennukitekaused ründasid eelkõige suures Visla ääres ja ruumis lääne pool Kaunast hea eduga nõukogude vägede ja tankide koonid.

Õõsel olid vaenlase vägede koondumised loode pool Baranovi ja kagu pool Warkat meie võitlus- ja õõlahingulennukite rünnakobjektiks.

Vaenlane kaotas eile 41 lennukit.

Vaenlase pommitlennukid heitsid päeval pomme Budapesti ruumi. Õõsel ründas üks nõrgem vaenlase pommitajateüksus Ploesti piirkonda, mille juures ta kaotas 14 lennukit.

Lääne- ja Edela-Saksamaal rünnati eriti Saarbrückeni, Karlsruhe, Dirmaseni ja Luxemburgi. Õhutõrje jõud tulistasid alla 33 vaenlase lennukit, nende hulgas 31 neljamootorilist pommitlennukit.

kaotavad seni õigustatud isikud käsutusõiguse keelustatud varade kohta.

Isikud, kelle valduses või hoiu on keelustatud vara, peavad seda korrapärase majandamise piires edasi valitsema kuni vara vältisemise korraldamiseni vaestalekohu poolt.

Põgeniku vara keelustamise korral avaldab Eesti Politseivalitsus kuulutuse, milles kutsutakse üles kõiki isikuid, kelle valduses on põgenike vara või kes põgenikule on raha või teenuseid võlgu, sellest teatama ühe kuu jooksul kohaliku politseiasutusele.

Keelustatud vara antakse politsei poolt üle vaestalekohule valitsemise teostamiseks sellekohaste eeskirjade järgi.

Soome ajaleht meie võitlustest

Helsingist, 9. 8. „Tõenäoliselt mõistetakse tänapäeval Eestis ja Lätis parimini, kirjutab „Ajan Suunta“, et üksnes võitlusega Saksamaa kõrval bolshevismi vastu on võimalik päästa rahvuslikku eluõigust. Eestlastel ja lätlastel tasub olevikus selleks võitluseks kõike mängu panna.“

nati Müncheni läinud üht Punase Riigi märgiga selgesti äramärgitud laatsareti-rongi.

Õõsel heitsid vaenlase lennukid pomme Berliinile ja Bremenile.

Täiendavalt sõjajõudude ülemjuhatus teatete teatatakse:

Võitluses idarindel osutasid väljapaistvust 371. Westfaali jalavädiviisi kindralleitnant Niehoffi juhtimisel ja 299. kürtirgement kolonel Schury juhtimisel. Ülemleitnant Soanag palis eeskujulikult silma 243. grenaderirügemendi eesotsas.

Sõjaväest väljaheidatud reeturid mõisteti surma

Kohtuotsus viidi täide poomise läbi

Berlin, 8. 8. (DNB) Suur-Saksa riigi rahvakohus arutas 7. ja 8. augustil kaheksa sõjaväest väljaheidatud reeturi asja, kes juhtivate isikutena võtsid aja 20. juuli loomast. Kaebalased Ervin von Witzleben, Erich Höpner, Hellmuth Stieff, Albrecht von Hagen, Paul von Hase, Robert Bernards, Friedrich Karl Klausen ja Peter Krahw York von Wartenburg mõisteti vandemurdlike autute auahtlusejätjana surma. Nende varandus langeb riigile.

Kohtuotsus viidi kaks tundi pärast väljakuulutamist kõigi kaebalaste suhtes täide poomise läbi.

USA lennukid pommitasid kanadalaste positsioone

Stokholmist, 10. 8. (DNB). Kanada peakorter teatab United Pressi teatel, et USA 6. lennukorpuse pommitlennukid heitsid väest orienteerumise tagajärjel teispäeval pomme ülele kanadalaste rindelõigule Normandias. Paljud kanada sõdurid said surma ja haavata, nende hulgas ka üks kõrgem staabi-ohvitser.

Teated, et anglo-ameeriklased pommitavad oma positsioone, on viimasel ajal järjesti sagedamad; need kujutavad tähelepanuväärse lisandi peatükile: „Ohugangsterite hea tabavus“.

Langes Cherbourgi sadama direktor

Stokholmist, 10. 8. (DNB). Mere-ministeerium teatab, et kapten Norman Ives, Cherbourgi sadama direktor, langes võitluses.

Soome uus valitsus

Helsingi, 9. 8. (DNB) Presidendivahetusele järgnenud valitsuse ümberkujundamine viidi läbi teisipäeva õhtuks. Riigipresident Mannerheim kutsus peaministriks endise välisministri Hackelli. Uueks välisministriks sai soome riigimees Carl Euckell. Sojamineistriks jääb vana soome marsalli usaldusmees kindralleitnant Walden. Siseminister on senine Lapi kuberner Kaarlo Hiltia.

Uueks kohtuministriks kutsuti vabahärra Born, rahaministriks Hiltanen, teiseks rahaministriks Palohinen, haridusministriks jääb Kauppi, põllutööministriks sai Kallikoski, liikluse ja avalike tööde ministriks Salova.

Inimkolbad mälestusesemetena

Jaapani energiline protest USA vastu

Berlinist, 9. 8. Nagu Jaapani välisamet teatab, esitas Jaapani valitsus Hispaania valitsuse kaudu Washingtonis terava protesti jaapani langenute teotamise pärast ameerika sõdurite poolt.

Teated tõsiasjadest, et ameerika sõdurid saavad Väike ookeani rindel kodumaale inimesi ja jaapani sõdurite kolpi, on kogu kolbas inimkonnas esile kutsunud sügava meelepaha. See ei kujuta endast mitte kõigi sõjaliste ja rahvusvaheliste kokkulepete rikkumist, vaid ka inimkonna kõrgeimate moraalsete ja eetiliste põhimõtete rikkumist üldse. Kuid mitte ainult lootusetult loomastunud ameerika sõdurid on langenud selle alatusaga maailmaliselt madalamale astmele, vaid see etteheide tabab ka ameerika juhtivaid kihte, kes senini levitasid pite ja fotodid, millistel see häbitegu on kinni naelutatud. Ameerika ajakiri „Life“ avaldas 24. mail k. a. pildi, millel näeme tütarlast, kelle kirjutustalal asub surmapuul. Pildi all on sõna-sõnalt lugeda: „Relvastustõõline Arizona kirjutab tänukirja oma sõbrale mereväes, kes saatis talle Üs-Guineast kingituseks selle jaapanlase kolba.“ Teisel avaldab sama ajakiri pildi kohta veel selgitava artikli.

See fakt ei ole üksik juhus või roimalik matitus mõne vaimuhaige poolt, vaid laipade rüvetamine on kujunenud ameerikalikkude meotodiks. Ameerika pildid hoopis avalikkuse ees nende kahilaste trofeedega ja kapitalistlikud ettevõtted lõbavad sellelt jultumusest räpast profiit. Kuid pahameele selle nusegse ameerika kannibalismi üle annab see organiseeritud rõveda veel põhjust tõiseks järeloomlemiseks. Ja nimelt seepärast, et samad inimesed, kes harastavad laipade rüvetamist, kutsuvad kokku konverentsi, millel kõneldakse kõrgeleunnisli sõnu vabadusest ja õigusest.

Tegelikult aga on nad mitte üksnes iga kolbla korra vastased, vaid ka organiseeritud

Tõsidust tõsisel ajal

Tõsine aeg nõuab, et rahva juhtivad tegelased läheksid rahva hulka ja selgitaksid olukorda, kuivõrd see osutub võimalikuks, seakid nõudmisi rahvale ning põhjendaksid neid. Seda ühelt poolt. Teiselt poolt nõuab aga tõsine aeg, et rahvas eranditult järgneb järgitus usalduses oma juhtide nõudmistele ja korraldustele. Ainult sellisel vastastikkü üksteist täielikult usaldades ja koos töötades võib ühelda, et juhid väärivad oma rahvast ning vastupidi.

Meie juhtkond on täitnud tõstatatud nõudmised täielikult. Alates kindralkomissarist on juhtkond loonud kõige tihedama elava kontakti rahvaga. Kui aga tungivad ametalised kohustused ei ole võimaldanud juhtivatel isikutel ühel või teisel vajalikul juhul siiski astuda isikiikult rahva ette kohtadel, siis on pöördutud rahvale kõnedege raadio teel ja olukorrad ikkagi selgitatud. Ning lisaks haldusala praegustele juhtivatele isikutele on esinenud viimastel aegadel paljude kõnedege rahva ees ka need meie parimad mehed, kes juhtidena Vabadussõjas alistasid meie esimeses bolshevismi-vastases suures heitluses võita eesti rahvale kätte ta ligi veerand sajandit kestnud vabaduse ja aimavad praeguse eesti rahvast ähvardava surmaohu tõsidust ning suurust.

Kõik need mehed räägivad teadlikult, räägivad sõdamest ja räägivad mitte selleks, et see neile meeldib või et nad ise tahavad elada, vaid ainult selleks, et kohustus sunnib neid töötama ja võitlema selleks, et eesti rahvas elaks. Ning see tõsiasi annab nendele sõnavõttudele ka ülima tõsiduse ja tähtsuse.

Raskel ja sõjaajal räägitakse tavaliselt vähe, tehakse aga palju. Kui aga siiski räägitakse, siis selleks, et kõike seda, mida kõnedege rõhutatud või rõhutatakse, rahvas ka täie tõsiduse ja andumusega täidaks, sest ega juhid üksi ei suuda ega saa rahvast raskustest või ohtudest päästa — nemad juhivad ja annavad nõu, nemad korraldavad ja suunavad, rahvas ise peab aga ennast kaitsma ja peab võitlema, kuulutades juhtidele. Ei saa seepärast ka iialgi süüdistada juhtivaid isikuid, kui ei oida ise antud täie tõsidusega endast seda ülimat, mida nõuab aeg. Ning seda, et aeg on ammugi käes anda endast tõepoolest ülimat, oleme kuulnud ja kogunud viimastel päevadel ja nädalatel juba niivõrd sageli, et see peaks olema sõõbunud mällu igale lapselegi.

Aeg on raske ja tõsine, aga kui jääme ka ise eranditult tõiseks ning kui töötame ja võitleme tagalas samasuure ohvrivalmidusega ja arusaamisega, nagu kaitsab oma kodumaad sõdur rindel, siis on meile kindlasti ka kindlustatud niihästi elu kui ka kodumaad ja vabadus.

—esp.

Belgia väljapaistev poliitiline võitleja ja vallooni vabatahtlike juht: Léon Degrelle Tallinnas

„Eesti saatuse puudutab kogu Euroopat“. „Võideldes Eesti pinna eest kaitseme oma kodumaad“

8. augustil 1944 viibis SS-sturmabanniführer Léon Degrelle mõned tunnid Tallinnas, veetes need koos kindralkomissar SA-obergruppenführer Litzmanni ja SS- ja politseijuhli, SS-brigadeführer Mölleriiga.

SS-sturmabanniführer Degrelle andis ajakirjandusele järgmise seletuse:

„Siin röömuga saabusin Eestisse, kus vallooni SS-vabatahtlikud nagu paljude flaami ja prantsuse vabatahtlikud võitlevad koos tublile kamaraadidega Saksa SS-i ja põhjamaadest.

Juba viimasel talvel võitlesime küllkõige kõrval pataljon „Narva“ saagarlike meestega diviis „Vikingi“ ridades. Koos teime läbi rängad ja võidukad nädalad Tserkassõ röömas. Eesti ja vallooni vabatahtlikud võitlesid seal kõrvuti ja langesid teineteise kõrval tõelises relviandluses.

Sel tunnil, mil enamuse eriti õnnestab Eesti pinda, on kõikide Euroopa maade kaotuseks kaotatud seda pinda, mis on ajalooliseks kultuuripiirkaks meie kõigile. Eesti teab, et tema saatuse puudutab kogu Euroopat, võideldes Eesti pinna eest, kaitseme ka oma kodumaad.

Meie, Põhjamere meestes, äratab Eesti pind häid mälestusi. Tallinn ja Narva kuuluvad juba viie sajandi eest kuulsaase Hansa liitu koos vanade flaami linnadega; nagu Dinant.

Enam kui tol ajal kuulume praegu ühte ühises töös rahvussotsialistlikus vaimus ühinenud Euroopa eest. Ühinenuna enamliku barbaarsuse tagasiõõmiseks. Et eesti rahvas teaks, et ta ei seisa üksinda selles kõigi germaani rahvaste pühas võitluses, täidame meie kõik, Führeri vabatahtlikud sõdurid, viimasei oma kohust, et rajada õnnelik ku tulevikku mitte üksnes Eestile, vaid ka kogu Euroopale.

LEON DEGRELLE
SS-sturmabanniführer ja komandör

Führer õnnitles Mannerheimi

Führeri peakorterist 9. 8. (DNB) Führer saatis sõdamõist toonise õnnesoovitelegrammi Soome marssalile, vabahärra von Mannerheimile tema nimetamise puhul Soome riigipresidendiks.

Leon Degrelle sündis 15. juunil 1906 Bonifoniis. Õppia õigusteadust, astus väga varakult poliitilisesse elu ja asutas juba ülikooli ajal oma poliitilise partei „rekstistide liikumine“. 1940. aastal küüditati ta prantslaste poolt, kuna ta oli Saksa maaga peetava sõja vastu.

8. augustil 1941 astus ta lihtsõdurina vabatahtlikult sõjaväkke ja läks kohe rindele. Aasta pärast ühendati ta erilise vapuse eest ohvitseriks. 1. juunil 1943 võeti ta üle relva-SS-i, samaaegselt laiendati ta üksnes rünnakubrigaadiks. Aastal 1941-42 tegi ta kaasa kõik võitlused idarindel lõuna-lõigus, novembris 1943 — Dnepri rindel.

Veebruaris 1944 — Tserkassõ röömas (mainitud sõjajõudude teates). Pärast brigadiidilema kol. ltn. Lippert'i langemist nimetati Degrelle riiklikku SS-juhi poolt brigadiidilemaks. Degrelle on saanud viis korda haavata. Peale muude aamärkide omab ta Rühtliristi, kuldse haavatumärgi ja hõbedase lihtvõitluspandla, mille ta sai 35 lihtvõitluse eest.

„Liitlaste“ konverents lükati edasi

Madridist, 10. 8. (DNB). Nagu Washingtoni „Informaciones“ kaastõõline oma lehele teatas, on mõõdunud aasta oktoobris kokku lepitud nelja „liitlaste“ -USA, Nõukogude Liidu, Suur-Britannia ja Hiina konverents Moskva nõudel uuesti edasi lükatud.

Ungaris oodata head saaki

Tänavusi lõikuse väljavaateid Ungaris iseloomustatakse väga headena. Niihästi niu kui ka maisi, suhkru- ja sõõdapeedi ning püevalille kasvatuse alal loodetakse väljapaistvat saaki.

P.-ameeriklased häbistavad jaapani sõdurite laipu

Tokio, 9. 8. (DNB) Jaapani välisministeerium palus Hiispaania, kui oma huvide kaitsjaid USA-s teostatava vastavaid juurdlusi, mis on osutunud vajalikuks teadete põhjal, mis käsitlevad langenud jaapani sõdurite laipade häbistamist ameerika vägede poolt.

Mikolajczyk Londoni tagasi pöördumas

Bernist, 10. 8. (DNB). Nagu United Press Moskvas teatab, kahtestati, vähemalt ajutiselt, läbirääkimised Mikolajczyk'i ja bolshevisliku Poola komitee vahel. Informeeritud ringkonnad aga ei usu, et need oleksid jooksund lõplikult ummikusse. Kolmas nõupidamine kahe päeva jooksul lõppes sõõdööli, ilma et oleks määratud uue nõupidamise tähtaeg. Nagu Reuter Moskvas täiendavalt kuulleb, pöördub Mikolajczyk tõenäoliselt peagi Londonisse tagasi.

Vaprad ungari noored

Budapestist, 10. 8. (DNB). Ungari riikliku noorteorganisatsiooni Levante ühe juhtidekarsuse lõpul teatas liidu juht, et levante-noored on maa kõigile osades kinni püüdnud kokku 80 langevarjurit või allatulistatud vaenlase lendurit. See mehelele ja panusevalmiduse tõend on seda tähelepanuväärsem, et noortel enamikul juhtudel puudusid relvad.

Nüüd läheme kõik

Kui meie täiesti otsekohesed tahame olla, siis ütleme selgelt välja, et meie tühimobiliseerimise oma seniste tulemuste poolest siiski päris üldine ei olnud. Osalt on see kahtlemata seletatav paratamatusega, et meeste väljatõmbamist tööprotsessist ei saa toimetada ühepea, kaele, kui ei taheta halvata sõjajärgseid tööstust. Seepärast antigi paljudele ajepikendust ja asendamatu tööd, et kaitsta ja asendada meesõjajärgseid vajadust põhjalikult saaks kontrollida ja et neile ühtlasi anda oma töö ümberorganisatsioonideks. Teiselt poolt aga ei tohi meie silma kinni pigistada tööle, et vahepeal asendamatu tunnusvõime väljendamisil ilmnes üksikutele juhtudel väärarvamusi, mis riivab meie rahvast, eriti aga meie rindesõdurite õiglustunnet. Liiga rohkesti juhutas linnatänavail ringi või istus meie igasorti kantseleides noori mobiliseerimisalised mehed, kelle aastadki juba ei võimaldanud eeldada miksikust erialalist asendamatu. Põllupidajate osas omakorda kutsus suuremate majapidamiste ühele eesõigustatud seadusega asetamine esile põhjendatud pahameelt.

Hiljutiste korraldustega, millega kõik senised asendamatused tühistati ja ka varem terviselik põhjalt kõlbmatute tunnustatud ühele läbivaatamisele võetakse, on mobiliseerimise lõplikult lõpetamiseks nüüd loodud ranged aga õiglasel eeldusel. Iga järgnevat päev toob eesti sõjaväe ridadesse uusi ohvitse, allohvitseere ja sõdureid. Rõõmuga teravilatakse neid rindel ja terve kodumaa head soovid antakse neile kaasa. Koos sõjaväega kasvavad ka meie väljavalitud ründava surmavaenlase tõrjumiseks, tõuseb meie meeleolu ja tugevneb meie tahe.

Meie eelmise Vabadussõja kõige kriitilisemal ajal, 12. det. 1918, toob üks eesti ajaleht kirjelduse, kuidas Riisipere jaamas isa saadab oma poegi rongile, sõjaväelike astumiseks. Mees kõneleb: „Teadke poisid, et alles nüüd on isamaa sõda, ärgu ükski poiss minemata jätiku, kellel Eesti muld kallil! Mina saadan tänna oma neljenda poja sõtta. Kolm võitlesid maailmasõjas, aga nüüdse saadan Eestimaa kaitsema. Nüüd ma ometi tean, mis eest ta läheb!“ Pojale kätt õlale pannes ütles vanamees lõppeks nütte: „Kui hõda suur, tulen lõpuks ka ise, ehk ma küll juba üle 60 aasta vana olen.“

Need sõnad maksavad täiel määral ka tänapäeval. On tõesti järele, mil ka neljandad ja viiendid poisid peavad tõttama isamaa kaitsema ning võib-olla tuleb vajadus nendegi järele, kes juba täies meheas tegid kaasa eelmise sõja. Ja ka nüüd teame meie täiesti kindlasti, mille eest meie sõdime.

Veel mõni nädal edasi ja siis saabub

Neli sellist relva on saanud see mees sõjajärgselt — asjaolu, mis jutustab ta võitlustest selgelt keelt (Wb)

olukord, kus eraristetus kõikide vähegi relvakandevõimeliste meeste noorematest aastakäikudest peaks muutuma hädavajalikuks. Sõjaväe laialdase organisatsiooni leidub tungivalt ülesandeid kõigile, kes vähegi oma jalal ringi suudavad liikuda. Näpuga peaks varsti näidatama kõigile nolle meeste, kes mehed olla suudavad ainult nimepildi, või oma julgest üles näitavad näiteks vaid puskari pruulimises.

Seesugune sõda, nagu eesti rahval 25 aasta kestel juba teist korda pidada tuleb, nõuab rahvalt kõik, mis tal on olemas füüsiliselt, materiaalselt ja moraalselt. Tähtsamaks teguriks sõjas on aga siiski inimene ta moraalsete omadustega, või nagu ütlevad koolis sõjateadlase Clausewitz, et „moraalsed suured on võimud, mis kõik sõja elemendid läbi põimivad.“

Moraal on säilitanud oma esikoha ka tänapäeva maailmas ja majanduslike reeservide võitluses ja võistluses. Kuigi oleks pöörane nõuda võitlejalt, kes on varustatud ainult moraalse, vaenlase materjali hävitamist, on materjalid ja masinad siiski ainult suured element, mille lõppjõud lõpupeaks ikkagi sõltuvasse jääb tema käsitseva inimese moraalsest omadusest. Loendamatu kogemusest praegusest sõjast, eriti just viimastest üllatavatest võitlustest meie kodurajal, kinnitavad jälle kord, et hingelised omadused ja tunded on ja jäävad võidu ja kaotuse eesmärgseks teguriks. Meie sõdurite hiilgasaavutused tohtu arvulise ja materiaalse ülekaalu vastu tõendavad järjekordselt ka kõige umbusklikemale meie hulgast, et ka masinate sõjas tuleb eelistada tahtejõulist, vaimset arenenud ja tunde moraali kääbust füüsiliselt tänuväärt treenitud rammumehes, kel puudub hingestatud moraali ja kelle mõistus on tõmp. Ikka rohkem nõutakse ka käesolevas sõjas mõistust, tehnilist teadmist, tugevaid närve ja moraali. Ka nüüd otsustavad lahingud peamiselt väljavalitud loogisid ja üksikuid raudsed mehed.

Uued abinõud meie rahva kaitsevõime tugevdamiseks on kahtlematult tarvitusel võetud mitte ühele hii ja omavad kindlasti voodat mõju mitte ainult meie materiaalse ja füüsilise relvajõule, vaid meie meeleolu ja võitlusmoraali. Tuleb vaid hoolitseda, et täiendavad siisikutumised siirgeonoloogilist ja valju õigusega läbi viiakse. Nüüd peavad tõepoolest minema kõik, kes selleks vähegi võimelised.

Kui üks rahvas end kindlalt on otsustanud kaitsta ja selleks ära kasutat kõik tema kättesaadavad abinõud, siis ei jää ta võitluses kunagi üksinda. Seda tõendab praegu see muudest riidestõikudest erinev vastupanu, mida eaksa sõjajõud osutavad Eesti rünnak. Seda kinnitavad kindlasti ka kõik järgnevad sündmused, millest eesti rahvas on otsustanud endale järele kord tee läbi rajada elule ja tulevikuks. R-ma

Kindralkomissar Rakveres

Kindralkomissar SA-Obergruppenführer Litzmann viibis eesmaspäeval Rakveres, kus ta kõneles Virumaa omavalitsuse juhtivale tegelastele. Ta informeeris neid praegusest olukorrast ja sellest olenevast ülesannetest ja kutsus Virumaa elanikkonda koostööst täiel määral osa võtma.

Ühine arutelu näitas, millise huvi ja arusaamisega olid koosolekust osavõtnud jälginud Kindralkomissari ettekannet. Edasisõidul Rakverest viis Kindralkomissar kaasa võtta veendumuse, et ka siin olid tema sõnad langenud viljakale pinnale ja et selle, rindele nii lähedase maakonna elanikkond täidab oma kohust.

Läti silmapaistev sportlane langenud

Idarindel on sangerina langenud tähtis läti rahvusmeeskonna kauaaegne kapten ja korvpallisportlane juhtivaid isikualltersturmführer Visvaldis Melde. Populaarne sportlane on rahvusvahelistel võistlustel kaitsnud Läti värve 36 korda.

Kontr-admiral J. Pitka rindekõlaskäigul. Jutuaajamisel SS-Brigadeführer Augsburgeri ja SS Obersturmbannführer Wendtiga. SS PK-Sõjakirj. Neider

Kodumaad kaitsevad vaprad

Kui muistsel ajal vaenuväge tungis eestlaste maale, siis rahulikult põldu kündev mees andis adrakure naise käte, pani selga sõjase, võitis tapperi ja oda ning astus vaenlasele vastu. Pere kurvast küll ja mõni ema ning naine pühkis vargi pisara, kui mehed tõestena jätsid maha kodu, kuid see oli vaid silmapilguks — sügaval südames tunti uhkust ja rõõmu mehe üle, kes pani elu ohtu, et kaitsta kodu ja omaid.

Teisiti ei ole praegugi. Vaenuväge on pannud oma jala Eestimaa pinnale. Oieti juba üle kolme aasta on vaenlase oda suunatud meie poole, kuid viimasel ajal on ta koondanud kogu oma jõu, et mürduva lainena rulluda üle meie rahuliku maa, et metsikult hävitada ja tappa. Aga eesti mees ei vaata seda rahulikult pealt ega lase sündida. Juba ta ongi adra vahetanud mõõga vastu ning seisab kindlana vaenlase vastu maa kaitseks. Ja mees mehe järele lisandub uusi, et muuta tihedamaks Eesti maleva ridu.

Kes on need mehed, kes seisest vastamisi surmaohuga ja iga päev end ohvriks tuues peavad kangelaslikku võitlust tohtu vaenlasega? Kas on nad kangelasteks sündinud või sõjameheks kasvatatud või meeldib neile eriti võitlus? Ei vist üht ega teist. Nad on osa meie hulgast, meie endi keskelt — liha meie lihast ja luu meie luust. Eile ta alles kündis põldu või viskas seemet mulda, lootes taevalt sigitust ja sügisel rikkalikku saaki, aga täna ta külvab surmasigivat tina pealetungiva vaenlase keskele ja ta mürsud künnavad veriseid vagusid nende ridadesse, kelle eesmärgiks on hävitada, riisuda ja tappa. Eile ta seisas oma tööpingi või masina taga ning ta rahuliku töö viljana valmis kõik see, mis meile paratamatult vajalik igapäevases elus, aga täna ta käsi hoiab kindlalt sõjamasinat ning ta vääramatu silm sihib surmavat tuld neile, kes on tulnud ründama rahuliku. Alles ta ehitas eesti koda ja juhtis või korraldas avalikku elu, kuid nüüd

on ta haaranud relva, et anda surmahoop vaenlasele.

Nii on nad tulnud, üks siit, teine seal, on loobunud oma isiklikust elust ja kõigest, millega nad olid harjunud, on hakanud sõdalasteks üsna tihti vastu oma loomust. Enamus ja peaaegu kõik nad põlgavad sõda ja vihkavad taplust, aga vaenuväljale on neid toonud see sügav veendumus ja suur tunne, mis eesti mehe juba vanasti sundis astuma välja oma kodu ja väetite laste kaitseks. Need on mehed, kes ei valinud kõverteid, vaid kes kindlalt sammul astusid sirget rada, seades vastu vaenlase saagihunnele kindla veendumuse oma õigusest elule ja vabale tulevikuks. Need mehed, meie rindevõitlejad, on kangelased just seelõttu, et nad on käinud loobumise teed. Jätta mugav kodu, perekond, isiklikud huvid ja harrastused, jätta inimlikud elutingimused, see on sama, mis nõuab ohvrimeelt ja eeldab stigavat arusaamist tunni lõsistest nõuetest. Neid mehi, kes on astunud selle sammu, hindab eesti rahvas, ja tulevased põlvkonnad mälestavad tänumeelsed seda ohvrit.

Ja mida kõneleb nende meeste igapäevane elu? Milline on see osa, mis neile on antud? See on elu täis pingutusi ja raskusi — sõjamehe karm elu. Hiljuti sai nende ridade kirjutaja kirja ühest neist, kes seisavad raskelt võideldes valvel Narva rindel. Sõjameheliku lihtsusega ja nagu endastmõistetavalt kirjeldab rindemees oma olukorda, ning kuigi ta ei nurise, on ometi ilmne, et see elu, millest iga silmapilk on täis ootamatuid ohte, nõuab alalist füüsilist ja psüühilist jõudude täit pingutust, alalist valvetolekut, terasest närve. Elada nädalaid ja kuid muides punkris, kuulda alaliselt sõjamasina rasket müra, astuda kokkumatult vastu vaenlase masside pealetungidele ning seista lakkamatult silm-silma vastu surmaga, see on sõjamehe igapäevane elu. Mida see tõeliselt tähendab, seda ei mõista ükski, kes pole seda ise läbi elanud. See on igapäevane endaohtverdus, surm elus ja elu surmas.

Kolm sammu ette!

„Vaenlasele on täna õnnestunud väike sissemurd meie linde. Seda on vaja likvideerida. Kutsun teid, kamraadid, üles teatama ennast vabatahtlikult löökrühma, kelle ülesandeks on vaenlane välja lüüa ja meie positsioonid taastada. Vabatahtlikud kolm sammu ette!“ — nii ütles ühe Eesti rügemendi ülem ühele oma allüksusele.

Pikk meeste rivi teraskiivrites ja maastikurõivastes seisab hetke täiesti tärnult. Meeste nägudelt võib lugeda teatud pinget ja nende mõtted lendavad kohutava kiirusega. Tuleb ja otsustada kähku säärasel puhul.

Kas minna?

Igatühele on teada, mis tähendab löökrühm. See üritus nõuab palju julgust ja külma verd. Nõuab täielikku panust.

Nüüd astub meeste hulgast üks nooruk julgete ja kindlate sammudega rivi ette. Temale järgneb teine, kolmas, neljas. Siis laguneb peagu terve rivi etteastunud meeste seljast, moodustades uue rivi — kolm sammu eespool. Pinge nende nägudelt on nüüd kadunud ja asendunud kerge naeratusega. On otsustatud. Tuleb minna! Ei ole endale enam muud soovida kui — head sõduriohne.

Pidulik on see hetk. Siin on nüüd selgesti äratuntav, et nende noorte meeste südamed tuksuvad õigel kohal. Nad tuksuvad oma isamaale. Nisugune armastus oma kodumaa vastu ta kõige raskemal tunnil on väärtuslikum suurimaist väärtustest.

Uhke nendele ja nendetaolistele võib olla terve meie rahvas. Naeratava näoga lähevad mehed sellisele teekonnale, millest kõik ei tule tagasi. Mõni neist ei näe enam homset päikesetõusu... aga siiski — me teame seda, sest see on meie kohus — on nende meeste otsus.

„Lugege meeste arv üle ja märkige nimesid sisse!“ — ütles rügemendi ülem. Allüksuse juht kannab ette, et 68 meest on teatanud 58 kaasatulejat, peale selle kõik allhujid. Ülema näost peegeldub rahulolu.

Ta tänab mehi ja seab neid mahajäätajate eeskujuks.

„Täies lahinguvastuses valmis olla. Minu korraldust oodata! Rivi! Rivi!“ — kõlavad üksuse juhi käsklused. Poisid vajuvad laiali, et teha vajalikke ettevalmistusi.

Üks nendest noortest sõpradest istub eemal ühele kivile. Ta kirjutab. Kirjutab koju emale. Mida võiks ta küll tolele paberile panna? Külap vist umbes nii: Armas ema. Lähnen täna õösel löökrühmaga välja. Kui homme tagasi tulen, kirjutatan sulle jälle. Praegu on vähe aega...

Ja mehed korraldavad oma relvi, seavad käsigranaate vöörihma külge ning hoolitsevad jalatsite eest. Kõik ütleiligne peab maha jääma. Veel mõnda aega kostub taamal lõbusaid lauluviise, mis saadab poiste ettevalmistusi ohlikuks teekonnaks.

Nii oli tol õhtul, kui poisid õösel rünnakule läksid...

Sõjakirjasaatja Artur Rinne.

Ja kõik see sünnib selleks, et hoida vaenlast eemal eesti kodust, ja veel enamgi — et kaitsta oma peret — naist, lapsi, õdesid ja emasi südamet, hullumeelse mõrtsuka eest. Me teame, mis meid ähvardab ja seepärast hindame eriti seda ohvrit.

Palju on peetud kõnesid ja tehtud kauneid sõnu isamaa-armastusest ja rahvusvõitlusest. Need mehed aga ei räägi, vaid täidavad oma kohust ning nende teod kõnelevad nende eest. Ja seepärast ongi nad kangelased. Vaiksed kangelased, kes elava müürina seisavad idast ründava ja kõiki hävitada püüdva metsiku laine ees.

Jääb üks koht tühjaks, astub sinna asemele teine ja veel tugevamini pigistab käsi relva, sest uus viha annab uut jõudu. Need mehed esindavad põlist eestlast, sest nad astusid välja, kui oht ähvardas meie maad. Ja nende pingutuste, nende vaeva ning vere hinnaga on ostenud rahulik elu kodumaal. Tagala tänu on see, kui ta vääriliselt hindab neid mehi ning teeb omapoolt kõik, et aidata võita vaenlast ja kergendada rindel võitlejate koormat.

USA admirali enesetapp

Stockholm, 9. 8. (DNB) Nagu teatatakse Reuters, on USA admiral Con Pades Moon, kes Normandias juhtis invasiooniettevõtte juures Ameerika laevastikujuude, laupäeval võitlusele järgnenud närvilises rammastuses teostanud enesetappu.

Selle teate avaldas USA mereminister Forrestal. Mooni eskaader olevat olnud tegevusse rakendatud rünnaku puhul Cherbourgi poolsaare vastu.

Praegu on tund, kus iga eesti mees ja naine, kas relva või ilma, peab teadma oma kohust.

MUIGED PUNKRIST

Eesti vabatahtlike pataljoni ülem külastab üht oma kompaniid eeslinil ja pärib lahkel punkreis asuvalil vabatahtlikelt nende elukutse üle eraelus.

Üks vastab: „Olen frisöör, härra major!“

Major raputab veidi lahtvalt pead ning sõnab: „Teie isa oleks kindlasti öelnud puht eesti keeles: „Olen ju uks u r“, eks ole?“

„Ei, härra major!“

„Nii? Aga miks mitte?“

„Ta oli rätsep, härra major!“

See oli 1941. aasta hilissügisel, siis, kui P. linnas formeeriti üht kuulsusrikkaks saanud eesti kaitsepataljoni. Ühel päeval avastab kompaniivanem ühes klassiruumis, kus on majutunud üks rühm, ahju kohal kunstipäraselt punutud ämblikuvõrgu. Ta osutab sõrmega sellele ja pärib toavanemalt, kas ta pole seda näinud. Vastus kõlab:

„Just nii, härra ülemveel, aga see oli juba enne meie siiaasumist seal. Meie arvasime, et see kuulub raadioseadeldise juure, mille me peame saama.“

Puhkus ühes külas, kust bandiidid eesti vabatahtlike poolt veriste peadega välja löödud. Vabatahtlik H. on kohalik elanikelt õngeridva bankinud, istub nüüd küla lõunapoolt piirava järve kaldal ning õngitseb kala.

„Mida teie seal õngitsete, H.“ pärib mõõdaminev rühmatülem.

„Linaseid, härra leitnant!“

„Palju olete juba püüdnud?“

„Ühte nägin, üksteist veel — ja ongi tosin kääse, härra leitnant!“ vastab H., vana irvhammas.

Vabatahtlik K. on suur sõdmamees. Ühel hommikul jutustab ta oma jao meestele, istudes põrandal õlgedel ja „nüheldes vaenlasi“ särgis:

„Täna õösi nägin kohutavat und!“

„Mis verd-tarretama-panev asi see siis oli, K.“ pärvivad kaasvõitlejad uudishimulikult.

„Meie „pudrukahuris“ oli veel küllalt suppi järele, ja minul polnud põrmugi sõõgisul!“

Kompanii on asunud teiselt korralt — eluruumidest — alumisele korrale, P. ühigümnaasiumi saali, sisemäärustikutundi. Seal märkab tundi-andev rühmatülem, et ta on unustanud sisemäärustiku oma lauale kompanii-kantseleis.

„Noor O., jookse ka kähku kantseleisse ja vaadake järele, kas laual, vasakut kätt uksest, asub väike roheline kaantega raamat, pealkirjaga „Sisemäärustik“ — teie tunnete ju seda raamatut!“

„Just nii, härra lipnik!“ vastab vabatahtlik O., veidi kohtlane nooruk.

Mõne minuti pärast tormab O. ähmi täis saali ja raporteerib raskesti hingates:

„Käsk täidetud, härra lipnik! Just nii, raamat asub laual!“

Vabatahtlik P. on igatpidi tübi ja vapper sõdur, aga tal pole ei kallimat ega muidu tuttavat neidu. Sellespärast nõõkavad kaasvõitlejad teda sageli. Kord ütlevad üks neist puukrivestluse ajal P-le: „Olev, mul tuli praegu mõte pähe, kuidas sinu tulevase naise nimi on.“

„Tühi jutt! Sest seda ei tea ma isegi mittel!“

„Aga mina tean seda siiski! Tema nimi on siis proua P!“

Kuna jutt keerleb nüüd pruutide, naiste ja muidu kallimate ümber, siis näitavad vabatahtlikud punkris vastastiku teineteisele oma südamedaamide pilte. Seal praalib üks vabatahtlik: „Kahjuks pole mul tükki fotot käepärast, aga teie peaksite kord mu pruuti nägemal Ma ütlen teile — kolm graatsiat ühele isikule!“

Seal arvab vabatahtlik P.: „Aga ütlen, Oss, miks tahad sa just nii paksu naisega abielluda?“

Pataljonistaabi juuksur, vabatahtlik S. ei saa ka sõjaväes oma harjunud moest lahti ja kutsub ikka ja jälle oma „kunnidega“ vestelda. Eriti täna tahaks ta millegi üle pataljoni adjutandiga vestelda — nimelt: kuidas seisavad tema aktsiad puhkusele saamise suhtes. Ja ta pärib:

„Härra leitnant, kuidas käsite oma juukseid lõigata?“

„Adju“ vastab: „Nagu viimane kord — ja vaikides!“

„Kantselei — see on kõige kurja juur“, nii mõtlevad mõned sõdurid. Vabatahtlik J. oli selles kindlasti veendunud, ja kui mõnikord midagi tema arvates õige polnud, siis urises ta: „Nojah, see kantselei —!“

Ühel päeval kutsutakse ta kompanii kantseleisse ja kapten ise kuulutab talle ühe range ametliku paberi sisu. Kui J. seajäre kompanii „kõige pühama“ paigast oma rühma ruumi naasis, pärib üks kaasvõitleja temalt: „J., miks sul moka maas on?“

J. uriseb vastu: „Vana“ kuulutas mulle jaoskonnakohtuniku otsuse, millega ma olen eraelus mürgeldamise pärast 14-päevase arestiga karistatud, ja nüüd muudetavat see 6-päevaseks veel-leival-istumiseks kartsas ümber. Jaa-jah, ma olen alati öelnud: need kantseleid —!“

Meie rühm on bandiitidejahil. Pikem väsitav jalarännak. Vabatahtlikud „veedavad aega“ üksteise nõõkamisega. „Kõndimine ei tee sulle paha, Artur“, sõnab üks vabatahtlik teisele, kes eraelus olud autojuht, „varem sõitsid mugavasti autos. Mina olen oma elu algusest peale pidanud käima jalga.“

„See pidi sul siis küll väga raske olema, Jorss. Mina pidin alguses roomamisele katsetama.“

alulõhes perekonnaseisutunnist. vorm nr. 8
lijuhatajale, Türi pk. 65.